

Dkt. Robert A. Peterson, Kanisa na Vitu vya Mwisho, Kipindi cha 5, Watu wa Mungu katika Agano la Kale, Mungu Wao, Upatanisho

© 2024 Robert Peterson na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Robert A. Peterson katika mafundisho yake kuhusu Mafundisho ya Kanisa na Mambo ya Mwisho. Huu ni kipindi cha 5, Watu wa Mungu katika Agano la Kale, Mungu Wao, Upatanisho.

Tunaendelea na mihadhara yetu kuhusu mafundisho ya kanisa au kanisa.

Tumtafute Bwana. Baba mwenye neema, asante kwa kujifunua kwetu katika neno lako. Asante kwa kumtuma mwanao awe Mwokozi wa ulimwengu, hata Mwokozi wetu. Asante kwa kutuma Roho Mtakatifu mioyoni mwetu, ili tujue kwamba wewe ni Baba yetu na sisi ni watoto wako. Ongeza upendo wetu kwa Bwana Yesu na kanisa lake na watu wake. Tubariki tunapojifunza; bariki familia zetu, tunaomba pia kupitia jina takatifu la Yesu. Amina.

Tunajifunza kuhusu watu wa Mungu katika Agano la Kale. Tumeangalia mwanzo na Adamu na Hawa bustanini, maagano tangu Nuhu hadi Agano Jipya, uchaguzi, ukombozi kutoka utumwani, na sasa tunafikia hatua: watu wa Mungu na Mungu wao.

Yahweh mwenyewe anafafanua watu wake wa Agano la Kale. Utambulisho wao unaweza kueleweka tu kuhusiana naye. Kwa hivyo, tunajifunza jina na sifa zake.

Mungu anapomwita Musa na kumtuma kwa Waisraeli, anauliza, nikienda kwa Waisraeli na kuwaambia, Mungu wa baba zenu amenituma kwenu, nao wakiniuliza, jina lake ni nani? Niwaambie nini? Jibu la Bwana ni muhimu kwa uelewa wa utambulisho wake na ule wa watu wake. Mungu alimjibu Musa, Mimi ndimi niliye. Hivi ndivyo utakavyowaambia Waisraeli. Ninakutumia ujumbe huu.

Pia Mungu alimwambia Musa awaambie Waisraeli, Bwana, Mungu wa baba zenu, Mungu wa Ibrahimu, Mungu wa Isaka, na Mungu wa Yakobo amenituma kwenu. Hili ndilo jina langu milele. Hivi ndivyo nitakavyokumbukwa katika kila kizazi, Kutoka 3:14, na 15.

Kwa hivyo, tutaangalia jina la Mungu na sifa za Mungu na kuona jinsi Mungu mwenyewe anavyosaidia kufafanua watu wa Agano la Kale—jina la Mungu. Maana ya jina la Mungu imejadiliwa na wafafanuzi na watafsiri.

Christopher Morgan anatoa muhtasari muhimu katika *Theolojia yake ya Kikristo*, ukurasa wa 91. “Ufunuo huu kwa Musa, mpatanishi wa agano la Sinai, ni mzito kwa sababu pamoja nao, Mungu hutangaza utambulisho wake milele. Kwanza, Mungu anatangaza kwamba yeye ndiye Mimi ndiye. Anatumia kitenzi kile kile kilichomo katika ahadi yake ya kuwa na watu wake, mstari wa 12, akisisitiza uaminifu wake wa agano kwao. Pili, mimi ndiye, kutoka kwa kitenzi kuwa, pia hufunua uhuru wa Mungu mkuu. Yeye hawategemei Waisraeli, lakini wao humtegemea yeye. Tatu, Mungu anachukua nafasi ya mimi ndiye na Yahweh, akatafsiri Bwana katika mstari wa 15, na anasema yeye ndiye Mungu wa Ibrahimu, Isaka, na Yakobo. Yeye ndiye Bwana anayeshika agano na watu wake.”

Mungu anawafafanua watu wake katika uhusiano na yeye mwenyewe. Yeye ni mwaminifu na hatawaacha kamwe. Yeye ni mkuu, na uwepo wao unategemea neema yake ya bure.

Anaingia katika agano nao na kuwadai kama watu wake wa agano, hata kama anavyojitoa kwao. Sifa za Mungu. Mungu pia anajifunua katika Agano la Kale kwa kudhihirisha sifa zake, na hizi pia ni muhimu kwa kuwaelewa watu wake.

Ni kawaida kutofautisha sifa za Mungu zisizoweza kusambazwa na zile zinazoweza kusambazwa. Sifa za kwanza ni sifa za Mungu ambazo ni zake pekee, ambazo hazishirikiwi na wanadamu, haziwezi kusambazwa. Sifa za mwisho ni zile anazoshiriki na wanadamu, zinazoweza kusambazwa.

Sifa za Mungu zisizoweza kusambazwa. Hizi ni pamoja na uasi, Yeremia 2:13. Umoja, Kumbukumbu la Torati 6:4 na 5. Uroho, yeye ni kiumbe wa kiroho asiye na mwili, Kutoka 6:1-4. Ukosefu wa Milele, Zaburi 147:5, Isaya 57:15. Uwepo wa kila mahali, 1 Wafalme 8:27, Yeremia 23:23 na 24. Uweza wote, Kumbukumbu la Torati 4:37, Isaya 40:26. Ujuzi wote, Ayubu 28:24, Zaburi 147:5. Umilele, Zaburi 90:9-10, mistari ya 2 na 4. Kutobadilika, Zaburi 102:27, Malaki 3:6. Na ukuu, Kutoka 15:11, Zaburi 86:8-10. Lazima nifanye hivyo tena kwa sababu kuna mistari mingi sana.

Sifa za Mungu zisizoweza kuelezewa ni pamoja na uhalisia. Yeye hana mwanzo. Yeye ndiye chanzo chake mwenyewe.

Hilo si sahihi hata kidogo. Ninapenda kusema hivi. Hana chanzo.

Yeye ndiye Mungu aliye hai. Yeye hana sababu ndiyo maana ya aseity, Yeremia 2:13. Umoja, yeye ni mmoja, Kumbukumbu la Torati 6:4 na 5. Kiroho, hana mwili, Kutoka 6:1-4. Kwa kweli, kutokuwa na mwisho ni vigumu sana kuthibitisha. Na mistari hii inaelekea upande huo, nitasema hivyo.

Kwa maneno mengine, sina uhakika kama Wayahudi walikuwa na wazo la kutokuwa na mwisho. Kwa vyovyote vile, Zaburi 147:5, Isaya 57:15. Sikatai kwamba Mungu hana mwisho. Ninasema tu kwamba ni vigumu kwa maneno ya kibinadamu kuelezea.

Uwepo wa kila mahali, 1 Wafalme 8:27 . Anafunua jina lake hekaluni. Ana uwepo maalum hapo, lakini anaijaza mbingu na dunia katika mbingu za juu zaidi. Haishii tu hekaluni.

Yeremia 23:23-24. Uweza wote, Kumbukumbu la Torati 4:37, Isaya 40, mstari wa 26. Ujuzi wote, Ayubu 28:24, Zaburi 147:5. Umilele, Zaburi 90, mstari wa 2 na 4. Kutobadilika, Zaburi 102:27, Malaki 3:6. Na ukuu, Kutoka 15:11, Zaburi 86:8-10. Sifa hizi zinaonyesha kwamba yeye si tofauti nasi katika sifa zinazoweza kusambazwa.

Wanawafanya watu wake wamche na kumtumikia. Katika neno lake, anawahudumia watu wake kwa sifa zake. Uhai wake, hapa kuna mifano ya sifa zake za Mungu kwa kutumia sifa zake, Mungu katika sifa zake, akiwahudumia watu wake.

Uaminifu wake, umoja wake, na hali yake ya kiroho inaonya dhidi ya ibada ya sanamu. Kumbukumbu la Torati 4:15-20, Yeremia 2:13. Uaminifu wake, hana sababu, hana sababu. Umoja wake na hali yake ya kiroho inatuonya dhidi ya ibada ya sanamu.

Msifanye sanamu kwa sababu Mungu ni roho. Hamkuona umbo lolote alipozungumza nanyi kutoka motoni, Kumbukumbu la Torati 4:15-20, Yeremia 2:13. Kutoka kwa rasilimali zake zisizo na kikomo, zisizo na kikomo, anatumia na kutufanya wapya. Isaya 40:10-11. Isaya 40:29-31. Hata vijana, vijana wenye nguvu huchoka.

Watu hukimbia marathoni, watu hukimbia marathoni kubwa, lakini watu hawakimbii marathoni za maili 2,000 . Wangekufa. Mungu huwaimarisha hata wakimbiaji wa marathoni.

Rasilimali zake zisizo na kikomo, katika rasilimali zake zisizo na kikomo, anawajali na kuwafufua watu wake. Isaya 40:10-11:29-31. Yeye yuko pamoja nasi kila wakati mbele yetu kutuongoza na kutushikilia. Zaburi 139:7-11. Ninaweza kukimbilia wapi kutoka mbele yako? Hakuna mahali popote.

Anatumia nguvu zake kuu kutuokoa. Kutoka 14:30-31, Kumbukumbu la Torati 4:37. Kutoka 14:30-31, Kumbukumbu la Torati 4:37. Anatumia uwezo wake mkuu kuwaokoa watu wake. Ni maarifa yasiyo na kikomo, anatumia kwa undani na anatumia tushangae.

Zaburi 139:1-6. Zaburi 147:5. Mawazo kama hayo ni ya ajabu sana kwangu. Siwezi kuyazuia, anasema mtunga-zaburi. Zaburi 139:1-6. Zaburi 147:5. Umilele wake unamfanya kuwa kimbilio letu.

Zaburi 90:1-2. Tangu milele hata milele, wewe ndiwe Mungu. Tangu vizazi vyote, umekuwa kimbilio letu. Zaburi 90:1-2. Kutobadilika kwake kwa kipekee, kutobadilika kwake, kunatuweka.

Ukweli kwamba habadiliki hutulinda. Zaburi 102:27, Malaki 3:6. Kwa sababu mimi, Bwana, sibatiliki, ninyi, wana wa Yakobo, hamjaangamia. Vinginevyo, mngeangamia mara nyingi.

Zaburi 102:27, Malaki 3:6. Ukuu wake usio na kifani huchochea ibada yetu. Kutoka 15:11. Zaburi 86:8-10. Ukuu wa Mungu usio na kifani, tunajitahidi kwa maneno. Zaburi 150.

Ukuu wa ukuu wake. Ukuu wake usio na kikomo, watafsiri wanasema. Msifuni kwa matendo yake makuu.

Msifuni kwa ukuu wake mkuu. Ukuu wa ukuu wake. Ukuu wake usio na kifani huchochea ibada yetu.

Kutoka 15:11. Zaburi 86:8-10. Sifa za Mungu zinazoweza kusambazwa. Hizi ndizo anazoshiriki nasi. Kuna matatizo hata katika tofauti hii yote kati ya isiyoweza kusambazwa na inayoweza kusambazwa.

Huna muda wa kuzungumzia hili sasa. Hata hivyo, hapa kuna nyenzo kwako. Christopher Morgan, *Christian Theology*, 117-119, anajadili matatizo na kwa nini bado tunatumia vitambulisho hivi na nguvu na udhaifu wa kufanya hivyo.

Yatosha kusema. Sifa za Mungu zinazoweza kusambazwa. Hizi ni pamoja na utu, Isaya 45:22. Mungu ni mtu mwenye akili, hisia, na utashi.

Enzi Kuu, Kumbukumbu la Torati 4:39. Zaburi 103:19. Hekima, Kumbukumbu la Torati 34:9. Ayubu 12:13. Ukweli, 1 Samweli 15:29. Isaya 45:19. Uaminifu, Yoshua 21:45. Zaburi 89:1 na 2 na 5. Utakatifu, Mambo ya Walawi 11:44. 1 Samweli 6:10. Haki, Kutoka 34:7. Zaburi 11:7. Upendo, Kutoka 34:6 na 7. Yereemia 31:3. Neema, Kutoka 34:6. Hosea 3:1. Rehema, Kutoka 3:7. Zaburi 103:10. Wema, Zaburi 145:9. Nehemia 9:25. Uvumilivu, Kutoka 34:6. Zaburi 103:8. Na utukufu, Zaburi 29:3. Isaya 6:1-6.

Mara nyingine tena. Sifa za Mungu anazoshiriki nasi ni pamoja na utu, Isaya 45:22. Enzi Kuu, Kumbukumbu la Torati 4:39. Zaburi 103:19. Hekima, Kumbukumbu la Torati 34:9. Ayubu 12:13. Unasema, Kumbukumbu la Torati 34 linaonekana sana hapa. Samahani, nafikiria Kutoka 34. Kutoka 34 linaonekana sana hapa. Hakika linaonekana. Ni pale ambapo Mungu anafunua jina lake. Lakini hiyo ilikuwa sahihi. Hekima, Kumbukumbu la Torati 34:9. Ayubu 12:13. Ukweli, 1 Samweli 15:29. Isaya 45:19. Uaminifu, Yoshua 21:45. Zaburi 89:1 na 2 na 5. Utakatifu, Mambo ya Walawi

11:44. 1 Samweli 6:10. Haki, Kutoka 34:7. Zaburi 11:7. Upendo, Kutoka 34:6 na 7. Yeremia 31:3. Neema, Kutoka 34:6. Hosea 3:1. Rehema, Kutoka 3:7. Zaburi 103:10. Wema, Zaburi 145:9. Nehemia 9:25. Uvumilivu, Kutoka 34:6. Zaburi 103:8. Na utukufu, Zaburi 29:3. Isaya 6:1-8. Ingawa umbali kati ya sifa za Mungu zisizoweza kusambazwa na za wanadamu ni mkubwa zaidi, bado kuna tofauti kubwa kati ya sifa za Mungu zinazoweza kusambazwa na zetu. Fikiria tofauti kati ya hekima ya Mungu, utakatifu, na upendo, na wetu.

Kutoa mifano mitatu. Hata hivyo, wanadamu wote huonyesha baadhi ya sifa za Mungu zinazoweza kusambazwa kwa sababu aliwaumba kwa mfano wake. Je, ninawajumuisha watu ambao hawajaokoka? Ndiyo, mimi ndiye.

Hata hivyo, kama viumbe vyenye kikomo, wanaishi chini ya muumba wao asiye na kikomo. Na kama watu walioanguka, hata watakatifu wakubwa, wanamwonyesha Mungu kwa ukamilifu katika maisha haya. Hata hivyo, tunaona uwakilishi mdogo wa sifa za Mungu zinazoweza kusambazwa katika watu wake.

Hapa, tunatoa mifano mahususi ya jinsi sifa hizo zilivyoathiri imani za Waisraeli. Tunazungumzia kuhusu watu wa Mungu katika Agano la Kale. Na sasa tunazungumzia jinsi wanavyofafanuliwa na Mungu wao.

Hapa, kwa sifa zake. Sifa ya Mungu inawawezesha watu wake kumjua yeye binafsi. Mbali na miungu ya dini za ulimwengu, yeye si sawa na ulimwengu.

Yeye ndiye aliyefanikiwa. Yeye si mtu asiye na mipaka kabisa ambaye yuko mbali sana kiasi kwamba hana uhusiano wowote. Ameondolewa kabisa.

Yeye si yule aliye juu kabisa. Yeye si fahamu ya juu zaidi ndani yetu. Upuuzi wa enzi mpya.

Samahani Kifaransa changu. Lakini ni mtu mwenye herufi kubwa P anayejua na anayeweza kujulikana. Fikiria maneno ya Daudi, mtu aliyeupendeza moyo wa Mungu mwenyewe.

1 Samweli 13:14. Nakupenda, Ee Bwana, nguvu zangu. Zaburi 18:1. Alimwomba Mungu, nukuu, sambaza upendo wako mwaminifu juu ya wale wanaokujua.

Zaburi 36:10. Ingawa hatuwezi kuelewa kikamilifu, maandiko yanafundisha kwamba Mungu ndiye mwenye enzi kamili ilhali wanadamu wana uhuru wa kweli. Yusufu alikiri enzi kuu ya Mungu hata aliposalitiwa na ndugu zake.

Hakukana dhambi ya ndugu yake ya kumuuzwa utumwani. Lakini angalia sababu ya mwisho zaidi. Nukuu, si wewe uliyenituma hapa, Misri, ambapo alitawala chini ya

Farao, bali Mungu, Mwanzo 45, 8. Yusufu alikiri, nukuu, ulipanga mabaya dhidi yangu.

Mungu alipanga kwa ajili ya mema ili kuleta matokeo ya sasa, yaani, wokovu wa watu wengi. Mwanzo 50:20. Watu wengi, wakiwemo ndugu zake waliooza.

Kupitia Musa, Mungu alimpa Yoshua hekima aliyohitaji ili kuwaongoza watu wa Mungu. Nukuu, Yoshua, mwana wa yeyote, alijazwa roho ya hekima kwa sababu Musa alikuwa amemwekea mikono. Kumbukumbu la Torati 34:9. Mungu alipomfunulia Danieli ndoto ya Nebukadneza na tafsiri yake, Danieli, nukuu, alimsifu Mungu wa mbinguni na kutangaza, jina la Mungu lihimidiwe milele na milele kwa maana hekima na uweza ni wake.

Danieli 2:20. Hakusema, oh, mimi ni mtu mwerevu sana. Alitoa sifa pale ilipostahili.

Ndiyo, ni zake, hekima na nguvu. Na kwa wema, nukuu, Bwana huwapa watu wake hekima. Mithali 2, 6. Mtunga Zaburi tumainia Mungu wa kweli.

Ni nukuu. Zaburi 31:5. Ambayo neno lake ni kweli, si kwa sehemu tu, bali kwa ukamilifu wake. Zaburi 119:160.

Kwa hivyo, watu wa Mungu huchagua njia ya kweli. Hizi zote ni nukuu kutoka Zaburi 119, mstari wa 30. Na mwombe asiondoe neno la kweli vinywani mwao.

Mstari wa 43. Bora hapa ni Ibrahimu ambaye, kwa nukuu, alimwamini Bwana naye akamhesabia haki. Mwanzo 15:6. Haitushangazi basi wakati Agano Jipya linapomchukulia Ibrahimu kama mfano wa wale wanaoamini kwamba Mungu na neno lake husema ukweli pekee.

Warumi 4:16 hadi 22. Wagalatia 3:5 hadi 9. Waebrania 11:8 hadi 10:17 hadi 19. Warumi 4:16 hadi 22.

Wagalatia 3:5 hadi 9. Waebrania 11:8 hadi 10. Waebrania 11:17 hadi 19. Tunapomboleza kuanguka kwa Yerusalemu, nukuu, mioyo yetu inaugua kwa sababu ya Mlima Sayuni, ambao umekaa ukiwa.

Maombolezo 5:17. Waisraeli waaminifu wanakumbuka, nukuu, upendo mwaminifu wa Bwana. Maombolezo 3:22.

Na tangaza, uaminifu wako ni mkuu. Mstari wa 23. Wanamkabidhi Mungu wao anayeshika agano wakati ujao.

Nukuu, Bwana ndiye fungu langu. Kwa hiyo, nitamtumainia yeye. Maombolezo 5:24.

Wanalia, Bwana, uturudishe kwako ili tupate kurudi, tufanye upya siku zetu kama zamani. Mstari wa 21. Isaya anapitia mateso ya utakatifu wa Mungu.

Anapoonna Mungu ameketi kama mfalme katika hekalu lake, Seraphim alitangaza utakatifu na utukufu wa Mungu. Kwa hivyo, Isaya anapaza sauti, ananukuu, ole wangu, kwa maana nimeangamia kwa sababu mimi ni mtu mwenye midomo michafu na ninaishi kati ya watu wenye midomo michafu kwa sababu macho yangu yamemwona mfalme, Bwana wa majeshi. Isaya 6:5. Kwa rehema, Mungu kwa mfano anamtakasa na kumsamehe Isaya.

Na nabii anajitolea kumtumikia Mungu. Mstari wa 6 hadi 8. Kwa watu wa Agano la Kale, haki ya Mungu ina maana kwamba, nukuu, anapenda matendo ya haki. Zaburi 11 :7. Inamaanisha hatawaacha wenye hatia bila kuadhibiwa.

Kutoka 34:7. Na atauhukumu ulimwengu kwa haki na uaminifu. Zaburi 96:13. Kwa mtumwa Mwebrania, haki ya Mungu pia inamaanisha kwamba anajali na kuamuru uhuru baada ya miaka sita ya utumwa huku bwana wake akimtoa mikono mitupu bali kwa wingi wa chakula kutoka kwa kundi, uwanja wa kupuria nafaka, na divai ya kukamulia zabibu.

Kumbukumbu la Torati 15:13 hadi 14. Kwa mabwana wa Kiebrania, haki ya Mungu inamaanisha kukumbuka katika kuwatendea watumwa kwamba walikuwa watumwa huko Misri kabla Bwana hajawakomboza. Kumbukumbu la Torati 15:15.

Ufunuo mkuu wa tabia ya Mungu katika Kutoka 34:6 na 7, unazingatia rehema, neema, uvumilivu, upendo thabiti, na uaminifu wa Mungu. Mstari wa 6 na 7. Sifa hizi zinang'aa katika jinsi Mungu alivyoshughulika na Mfalme Daudi. Baada ya kutenda dhambi zake kubwa, Daudi alifanya uzinzi na Bathsheba, mke wa mtu mwingine, kisha akaifunika kwa kuua mumewe Uria.

2 Samweli 11:2 hadi 4:14 hadi 17. Baada ya Daudi kutubu na mtoto haramu kuzaliwa na kufa, Daudi aliacha kuomboleza. Alimfariji Bathsheba, akalala naye, naye akamzaa Sulemani.

Maneno yanayofuata yanavutia. Nukuu, Alizaa mwana akamwita Shlomo, Sulemani. Bwana alimpenda, naye akatuma ujumbe kupitia nabii Nathani aliyemwita Yedidia, kwa sababu ya Bwana.

2 Samweli 12:24, 25. Jedidia inamaanisha mpendwa wa Bwana, na hakika alipendwa. Sulemani alimrithi Daudi kama mfalme, akajenga hekalu, na akaleta amani na usalama kwa taifa.

Linganisha 1 Mambo ya Nyakati 22:9. Soma zaidi kuhusu hilo katika Vannoy Commentary kuhusu 1 na 2 Samweli, ukurasa wa 336. Maisha ya Hosea yanaangazia

kwa uzuri neema ya Mungu. Nabii alimtii Mungu kwa kumchukua Gomeri, mwanamke wa, kulingana na tafsiri ya Vannoy, ukahaba unaowezezana.

Hosea 1, 2, na 3. Matendo ya mkewe na majina ya watoto yanaashiria uzinzi wa kiroho wa Israeli na ibada ya sanamu. Kwa mfano, Mungu alimwambia Hosea amwite mwanawe Lo-Ammi, si watu wangu, kwa maana ninyi si watu wangu, wala mimi sitakuwa Mungu wenu. Ni kinyume cha ahadi ya agano, kukataa ahadi ya agano.

Mstari wa 8, hata baada ya Gomeri kufanya uzinzi, Mungu anamwambia Hosea amrudishe. Nenda tena, mpenda mwanamke mzinzi, kama vile mimi, Bwana, ninavyowapenda Waisraeli, ingawa wanageukia miungu mingine. Uhusiano wa Hosea na Gomeri unaakisi uhusiano wa Israeli na Bwana.

Kitabu kinamalizika kwa Mungu akiwaita watu wake watubu na kuthibitisha tena upendo wake kwao. Yeye ni Mungu mwenye subira. Wow! Hosea 14:1 hadi 4. Hosea anashuhudia neema ya Mungu kwa watu wakaidi wanaopenda sanamu kuliko wanavyompenda yeye.

Hadithi ya Ruthu imejaa rehema za Mungu. Alizaliwa Moabu, taifa ambalo lilikuwa adui wa Israeli na lililomwabudu mungu Kemoshi, ambaye alidai kafara ya wanadamu. Mbali na watu wa Mungu, yeye na Orpa waliolewa na wanaume Waebrania waliokuwa wamehamia Moabu.

Tofauti na Orpa, ambaye alibaki Moabu, Ruthu aliandamana na mama mkwe wake Naomi hadi Israeli, nchi yake ya asili. Huko, Mungu alimwonyesha Ruthu rehema kwa kumleta chini ya ulinzi wa Boazi, mtu mcha Mungu aliyemruhusu kuokota masalio katika mashamba yake. Kufuatia mwongozo wa Naomi, Ruthu alimjulisha Boazi kwamba angependa kuwa mke wake.

Alikubali pendekezo lake, na baada ya kutimiza desturi za kisheria, alipata haki ya kumkomboa yeye na ardhi ya mumewe. Ruthu alimzalia Boazi mwana, Obedi, ambaye alikuwa babu wa Mfalme Daudi, na hivyo katika ukoo wa Yesu Kristo, Masihi. Rehema, huruma, na huruma ya Mungu.

Na ni kizuri jinsi gani. Tunahitaji kitabu cha Ruthu baada ya kitabu kibaya cha Waamuzi. Loo!

Ukarimu wa Mungu unaonyeshwa kwa wingi katika jinsi Daudi alivyoshughulika na mwana mlemavu wa Yonathani, Mefiboshethi. Yonathani, mwana wa Sauli na rafiki wa Daudi, alikuwa amekufa vitani na baba yake, 1 Samweli 31:2. Daudi alitamani kuonyesha wema kwa mtu katika familia ya Sauli kwa ajili ya Yonathani.

Ni nukuu, 2 Samweli 9:1. Na kama Mefiboshethi angeonekana mbele ya mfalme, ingekuwa desturi kwa wafalme wa kale kuifuta familia ya mpinzani, hasa wanaume. Daudi hakufikiria hata jambo kama hilo.

Daudi alipomwambia mipango yake ya kumbariki, Mefiboshethi alilia, “ Mtumishi wako ni nani hata umpende mbwa mfu kama mimi?” Mstari wa 8 wa 2 Samweli 9. Lakini kupitia Daudi, Mungu alimwonyesha wema Mefiboshethi aliyekuwa mlemavu. Daudi alimrudishia mashamba ya Sauli na kumlisha Mefiboshethi ili aweze kula mezani pa mfalme kila wakati. Ni nukuu, mstari wa 13.

Ingawa uvumilivu wa Ayubu unakumbukwa, ndivyo ulivyo uvumilivu wa mtakatifu mwingine wa Agano la Kale ambaye mara nyingi hupuuzwa, Nuhu. Mpokeaji wa neema ya Mungu, Mwanzo 6-8, hadithi ya Nuhu ni hadithi ya uvumilivu wa Mungu. Nukuu, Mungu alisubiri kwa subira katika siku za Nuhu wakati safina ilipokuwa ikitengenezwa.

Ndani yake, wachache, yaani watu wanane, waliokolewa kupitia maji. 1 Petro 3:20. Mungu alihuzunika sana, nukuu, kwa sababu uovu wa wanadamu ulikuwa umeenea duniani.

Mwanzo 6:5. Na akaamua kuwaangamiza wanadamu kwa gharika kuu. Jambo hilo linajadiliwa, lakini Waltke anasema kwamba tafsiri bora ya siku za mwanadamu itakuwa miaka 120.

Mstari wa 3 unamaanisha muda kati ya tangazo hili la hukumu na gharika. Tazama Mwanzo 5:32 na 7:6. Hukumu ya Mungu inayokuja kwa gharika imekunwa kwa neema.

1 Petro 3:20. Kuchelewa kwa miaka 120 huwapa watu muda wa kutubu na hutoa ushuhuda wa hukumu ijayo kupitia Nuhu na safina yake kubwa. Hiyo ni kumnukuu Waltke.

Nuhu, mhubiri wa haki, Petro wa pili sura ya 2-5, aliwaonya kwa uvumilivu watu wa wakati wake. Nilikuwa na profesa wa seminari ambaye aliwahi kutoa mahubiri. Sikumbuki mahubiri mengi, kwa muda mrefu, maishani mwangu.

Nakumbuka hili. John Grawley alihubiri mahubiri kuhusu Nuhu, mhubiri aliyefanikiwa. Unasema, alihubiri kwa miaka 120? Na alikuwa na familia yake pekee? Na akasema, ndiyo.

Na hilo lilikuwa mafanikio makubwa yaliyotolewa na Mungu. Utukufu wa Mungu ni ukuu wake wa asili, wenye kung'aa unaoonyeshwa kwa viumbe vyake unaosababisha mwitikio wao wa sifa. Kwa kushangaza, yeye si tu mtukufu na anafunua utukufu wake ili tumpe utukufu katika sifa, bali pia anashiriki utukufu wake na waumini.

Sasa, nitasimulia Yohana 17:22 na 2 Wakorintho 3:18, ambazo ni mistari migumu sana kwangu. Mungu huwahamisha waumini kutoka utukufu hadi utukufu wanapomtazama Mwana wa Mungu kwenye kioo. Mungu anashiriki utukufu wake na waumini sasa, akiutoa na hatimaye, katika utukufu.

2 Wakorintho 4:17, 2 Wathesalonike 2:14, Musa anajitokeza kama mtu wa Agano la Kale anayefahamu zaidi utukufu wa Mungu. Kwa ujasiri, anamwomba Mungu, tafadhali nionyeshe utukufu wako. Kutoka 33-18.

Whew. Musa mpole akawa jasiri sana. Na Mungu alifanya hivyo.

Kutoka 33, mistari 20-23, 34:5-8. Musa, nukuu, hakujua kwamba ngozi ya uso wake iling'aa kwa sababu ya kuzungumza kwake na Bwana. Kutoka 34:29.

Kwa kweli, nukuu, Waisraeli hawakuweza kutazama uso wa Musa kwa uthabiti kwa sababu ya utukufu wake. 2 Wakorintho 3:7. Hata hivyo, Bwana aliokoa kilicho bora zaidi kwa ajili ya mwisho.

Kwa maana wakati maskani ilipokamilika, nukuu, wingu lilifunika, wingu la utukufu, lililofunika na uwepo wa Mungu, lilifunika hema ya kukutania, na utukufu wa Bwana ukaijaza maskani. Musa hakuweza kuingia hema ya kukutania kwa sababu wingu lilitua juu yake, na utukufu wa Bwana ukaijaza maskani. Kutoka 40:34-35.

Utu na tabia ya Mungu mwenyewe hufafanua watu wake wa Agano la Kale. Sio hivyo tu, tunawaangalia watu wa Mungu na upatanisho. Katika neema, Mungu alitoa upatanisho kwa watu wake wa Agano la Kale.

Hili pia linawafafanua, kwani kati ya watu wote katika Mashariki ya Karibu ya kale, kwao pekee, Mungu aliye hai na wa kweli aliwapa makuhani, madhabahu, na dhabihu zinazoondoa dhambi. Kumbuka, nilisema hapo awali katika mihadhara hii, hatuhitaji tu kutazama nyuma kutoka Agano Jipya na kukosoa la kale kama kipindi cha kutokomaa na kadhalika, sivyo? Walipaswa kutoa dhabihu wakati wote na siku ya upatanisho kila mwaka. Kristo amekuja sasa, na hakuna dhabihu zaidi, zinazotolewa.

Lakini si haki kwao kutazama nyuma tu. Tukijiweka katika muktadha wao na kutazama huzuni iliyowazunguka! Wao ni watu ambao Mungu aliwafanyia upatanisho, na hivyo, wote walioamini walisamehewa. Mungu hakufanya hivyo kwa ajili ya watu wengine duniani wakati huo.

Ninajua alikuwa Mungu wa kimisionari tangu mwanzo, na mwishoni mwa Israeli atakuja Mwisraeli wa kweli, Bwana Yesu. Ninaelewa. Mwana wa Ibrahimu, Mwana wa Daudi, na kadhalika.

Na injili itaenda ulimwenguni katika kitabu cha Matendo, lakini... Na Israeli ilitakiwa kuwa nuru kwa mataifa lakini ilishindwa. Lakini nikitazama huku na huko, niliona kwamba mtu huyu wa watu wote alibarikiwa. Mambo ya Walawi inazingatia dhabihu zilizowekwa na Mungu zinazoleta msamaha kwa waabudu wanaoamini, hasa Siku ya Upatanisho.

Isaya anatabiri mtumishi asiye na dhambi wa Bwana ambaye atatoa dhabihu isiyo na mfano mwingine. Dhabihu za Mambo ya Walawi 1 hadi 6. Baada ya kuangalia kwa ufupi dhabihu hizo, tutazingatia Siku ya Upatanisho, Mambo ya Walawi 16, na kisha tutazingatia Isaya 53. Tutafuata uchambuzi na muhtasari wa J. Sklar wa madhumuni ya aina tano za sadaka katika Mambo ya Walawi 1:1 hadi 6:7. J. Sklar alikuwa mkuu wangu wa masomo kwa miaka kadhaa katika Seminari ya Agano huko St. Louis.

Yeye ni mmoja wa wataalamu wa dunia kuhusu kitabu cha Mambo ya Walawi, akiwa amesoma chini ya Profesa Wenham, Agano la Kale Wenham, na akiwa ameandika ufafanuzi wa Tyndale, ufafanuzi mbadala kuhusu Mambo ya Walawi, na sasa ufafanuzi mkubwa zaidi na kamili utakaotolewa na Crossway siku yoyote sasa. Nitaelezea sadaka tofauti, za kuteketezwa, nafaka, ushirika, utakaso, fidia, na kisha madhumuni ya kila moja. Sadaka ya kuteketezwa imetolewa katika Mambo ya Walawi 1 :3 hadi 17.

Kusudi. Upatanisho na au husisitiza maombi ya dua au sifa. Sadaka ya nafaka, sura ya 2:1 hadi 16.

Mara nyingi huakisi kusudi la sadaka ya kuteketezwa, la sadaka. Samahani, mara nyingi huakisi kusudi la sadaka inayoambatana nayo. Sadaka ya ushirika, sura ya 3 ya Mambo ya Walawi mstari wa 1 hadi 17. Inasisitiza ushirika wa agano na Bwana na Waisraeli wenzake.

Sadaka ya utakaso, Mambo ya Walawi 4:1 hadi 5:13. Upatanisho kwa aina maalum za dhambi, na ni sitiari ya utakaso. Sadaka ya fidia, 5:14 hadi 6:7. Upatanisho kwa aina maalum za dhambi, sitiari ya fidia kwa makosa.

Ingawa tunaona mambo mbalimbali katika madhumuni ya aina tano za sadaka, zinashiriki dhana ya Mungu kufanya upatanisho kwa ajili ya dhambi za watu wake. Kwa neema, Mungu aliingia agano na Israeli pekee na kuwafunulia mapenzi yake kuhusu ibada, mfumo mzima wa dhabihu. Hii ilikuwa ili wasisahau kamwe utakatifu wake, dhambi zao, na upendo wake.

Mambo ya Walawi 1 hadi 6 huelezea majukumu ya watu na makuhani katika suala hili. Mara nyingi husahaulika ni jukumu la Mungu, jambo ambalo Sklar anaangazia. J. Sklar, SKLAR ndugu mwaminifu, msomi mkubwa, oh jamani, alitaka kujifunza Kifaransa, kwa hivyo alimleta mwanamke Mfaransa ofisini kwake, ungeweza

kuwaona humo ndani, naye akamfundisha, bila shaka alifanya mengi nje ya ofisi, kisha akaenda shule ya Kifaransa, shule iliyorekebisha nchini Ufaransa, nimepoteza jina lake, labda itakuja, shule ndogo ya kufundisha Kifaransa, alisema mara ya kwanza ilikuwa ngumu sana, na akasema, ghafla, boom, iligonga.

Naam, Mungu hutoa zawadi. Loo, Mungu wangu. Ah.

Huko Provence, Ufaransa, Aix-en-Provence ndio mahali. Mara nyingi husahaulika ni jukumu la Mungu katika ibada nzima ya dhabihu, kama Sklar anavyoangazia. Dhabihu ilikuwa kitu ambacho Waisraeli walimpa Bwana, lakini kwanza kabisa ilikuwa kitu ambacho aliwapa kwa neema yake kama njia ya upatanisho wa dhambi na kupata msamaha walioutamani sana.

Hili ni kinyume kabisa cha msukumo wa kawaida wa mwanadamu wa kupata wokovu kutoka kwa Mungu. Ni tamko la ujasiri kwamba wokovu huja tu wakati Mungu, kwa neema yake, anapotupa. Sklar, *Mambo ya Walawi*, Tyndale, Maoni ya Agano la Kale, ukurasa wa 54.

Kimsingi, siku ya upatanisho, ambayo bado inamnukuu Sklar, inaonyesha neema na msamaha wa Mungu, unaowafafanua watu wake wa Agano la Kale. Mambo ya Walawi 16 inasimulia siku kuu zaidi katika kalenda ya dhabihu ya Israeli, siku ya upatanisho. RK Harrison, msomi maarufu wa Agano la Kale, anaandika kwamba sura hii inajumuisha mzunguko wa sherehe na kitheolojia ambao kitabu kizima cha Mambo ya Walawi kinageukia.

Sklar alimnukuu Harrison kutoka kwa kitabu chake *cha Leviticus* Tyndale Old Testament Commentary, ambacho kilikuwa ufafanuzi wa Sklar, kikichukua nafasi ya kazi ya RK Harrison! Gasp! Vyovyote vile, wote wawili ni wasomi bora. Usomi umeendelea tangu 1980, na juzuu ya Sklar ni ya 2014. Baada ya Mungu kumkumbusha Musa kuhusu kifo cha wana wawili wa Haruni kwa kuingia patakatifu pa patakatifu, bado akinukuu, kwa kutotii, anamwelekeza Haruni jinsi ya kumkaribia Mungu.

Mambo ya Walawi 16:1-5. Sura hii ina muhtasari wa majukumu ya Haruni, mistari ya 1-10, maelezo ya dhabihu tatu, mistari ya 11-28, na kuanzishwa kwa ibada, ikijumuisha maagizo ya maandalizi ya kiroho ya Israeli, mistari ya 29-34. Tunazingatia ibada hizo tatu.

Kwa kweli, aya ya mwisho niliyosoma si ya Sklar. Ni kutoka kwangu—hadithi ndefu.

Siku ya Upatanisho katika Mambo ya Walawi 16. Kuhani mkuu alitoa dhabihu tatu katika Siku ya Upatanisho. Hizi zilijumuisha sadaka ya dhambi ya fahali mmoja kwa ajili ya Haruni na familia yake, sadaka ya dhambi ya mbuzi wawili, na sadaka ya kuteketezwa ya kondoo wawili waume.

Moja kwa ajili yake mwenyewe, moja kwa ajili ya watu. Haya yote ni Mambo ya Walawi 16. Kwanza, Haruni alipaswa kufanya upatanisho kwa ajili yake mwenyewe na nyumba yake kwa sadaka ya dhambi ya ng'ombe dume kabla ya kukaribia kiti cha rehema katika mahali patakatifu.

Mambo ya Walawi 16:6-11. Nukuu zingine zote zitatoka katika Mambo ya Walawi 16 isipokuwa niseme vinginevyo. Haruni ilibidi atengeneze wingu la uvumba ili kufunika kiti cha rehema ili asife.

Mistari ya 12-13. Hertz anaelezea. Hertz anapenda gari la kukodisha.

JH Hertz, *Mambo ya Walawi*. Kusudi, nukuu, ya moshi wa uvumba ilikuwa kutengeneza pazia ambalo lingemzuia kuhani mkuu kutazama uwepo mtakatifu, akifunga nukuu ili asife.

Whew! Kuwa kuhani mkuu ni jambo zito. Naam, kama wana wa Haruni, wanajichua kwa kutumia dagaa. Kisha, Haruni atanyunyiza sehemu ya damu ya ng'ombe mara saba upande wa mashariki wa kiti cha rehema.

Mstari wa 14. Pili, Haruni alipaswa kutoa mbuzi wawili waume kama sadaka ya dhambi. Anamtoa mmoja na kumpeleka mwingine jangwani.

Haruni anamchinja mbuzi wa kwanza kama sadaka ya upatanisho kwa ajili ya dhambi za watu, akinyunyiza damu yake juu ya kiti cha rehema. Nukuu, Hivyo atafanya upatanisho kwa ajili ya mahali patakatifu, kwa sababu ya uchafu wa wana wa Israeli, na kwa sababu ya makosa yao, dhambi zao zote. Pia anafanya upatanisho kwa ajili ya hema ya kukutania, mstari wa 16-17, na kwa ajili ya nukuu, madhabahu iliyo mbele za Bwana, mstari wa 18.

Dhambi ya Israeli inachafua makao ya Mungu, makao yake, pamoja na madhabahu yake na mahali patakatifu. Na Mungu kwa neema hufanya upatanisho kwa ajili yao, madhabahu na mahali patakatifu, mahali patakatifu zaidi, na kwa ajili ya dhambi za watu.

Dhambi ya Israeli inachafua mahali patakatifu pa Mungu. Na upatanisho lazima ufanywe kwa ajili ya hilo. Hakuna kinachopungukiwa katika utakatifu wa Mungu, kama vile ukosefu wa utakatifu wa Israeli.

Haruni ataweka mikono yake juu ya kichwa cha mbuzi wa pili na kukiri dhambi zote za watu wa Israeli. Kwa mfano, anaziweka juu ya kichwa cha mbuzi na kumpeleka jangwani. Mbuzi huyo hubeba maovu yao yote hadi eneo la mbali, ambapo ataachiliwa huru.

Mambo ya Walawi 16, bado, mistari ya 20-22. Alan Ross anafafanua mfano huo. “Haruni aliweka mikono yote miwili juu ya mbuzi ili kuhakikisha uhamisho wa dhambi kwa mbuzi. Kisha akakiri uovu wote na uasi wa Israeli, dhambi zao zote. Na dhambi hizi ziliwekwa juu ya mbuzi, ili kuzichukua hadi jangwani.”

Matendo ya Haruni yanaashiria waziwazi dhabihu ya mbadala. Mikono ni vyombo vya mbadala. Kuondoka kwa mbuzi jangwani kunaashiria kuondolewa kwa dhambi za watu.

Kwa nukuu, mbuzi huyo atachukua maovu yao yote juu yake mwenyewe, hadi eneo la mbali, mstari wa 22. Mbuzi wawili waliohusika katika ibada ya Siku ya Upatanisho basi ni dhabihu za mbadala kwa ajili ya watu. Tatu, Haruni alipaswa kuchagua, kunukuu, kondoo mume kwa ajili ya sadaka ya kuteketezwa kwa ajili yake mwenyewe, mstari wa 3. Pia alipaswa kuchagua, kunukuu, kutoka kwa jumuiya ya Waisraeli, mbuzi wawili waume kwa ajili ya sadaka ya dhambi na kondoo mume mmoja kwa ajili ya sadaka ya kuteketezwa, mstari wa 5. Baada ya kutoa mbuzi hao wawili, Haruni alipaswa kuacha mavazi yake ya kitani mahali patakatifu na kuoga.

Kisha alipaswa kunukuu, atoke nje na kutoa sadaka yake ya kuteketezwa, na sadaka ya kuteketezwa ya watu, na kufanya upatanisho kwa ajili yake mwenyewe na kwa ajili ya watu, mstari wa 24. Sklar anaelezea Siku ya Upatanisho kama suluhisho la Mungu kwa dhambi na uchafu wa Waisraeli. Mchango wa Sklar kwa usomi wa Agano la Kale katika Mambo ya Walawi, katika tasnifu yake, ulikuwa ni kuzungumzia jinsi Mungu alivyoshughulikia matatizo mawili kwa njia tofauti: dhambi yao na uchafu wao.

Hawakuwa sawa, lakini suluhisho lilikuwa neema ya Mungu kupitia dhabihu kwa wote wawili. Waisraeli walikabiliwa, kwa nukuu, na tatizo kubwa. Bwana Mtakatifu sasa aliishi katikati yao, lakini dhambi na uchafu wao ulichafua makao yake matakatifu.

Bwana Mtakatifu angeweza kuendelea katikati yao bila kuleta haki yake dhidi yao? Kwa njia ya sherehe ya kawaida ya upatanisho, Siku ya Upatanisho, ambayo ingesafisha na kuondoa dhambi na uchafu wa Waisraeli ili waweze kuendelea katika ushirika wa agano naye. Sherehe tatu ziliunda moyo wa sherehe hiyo, kila moja ikifanya upatanisho kwa njia yake. Kwa pamoja, sherehe hizi ziliwapatanisha Waisraeli kikamilifu.

Dhambi na uchafu wao haukuwapo tena. Bamba lilikuwa safi kabisa. Linganisha Zaburi 103 mstari wa 12.

Mungu Mtakatifu, anayechukizwa na dhambi na uchafu, pia ni Mungu mwenye huruma na neema anayefurahia kuitakasa na kuisamehe. Skylar, *Mambo ya Walawi*

16:1 hadi 34. Siku ya Upatanisho inawafafanua watu wa Agano la Kale la Mungu kama wale ambao aliwafanyia upatanisho na ambao amewasamehe dhambi zao.

Kama vile Daudi anavyoimba baadaye katika sifa, nukuu, Bwana ni mwenye huruma na neema, si mwepesi wa hasira na mwingi wa fadhili. Hatashutumu au kukasirika milele. Hakututendea kama dhambi zetu zinavyostahili au kutulipa kulingana na maovu yetu.

Kwa maana kama mbingu zilivyo juu ya nchi, ndivyo fadhili zake zilivyo kuu kwa wamchao. Na kama mashariki ilivyo mbali na magharibi, ndivyo alivyoweka dhambi zetu mbali nasi. Zaburi 10:8 hadi 10.

Katika hotuba yetu inayofuata, tutamtazama mtumishi wa dhabihu ya Bwana katika Isaya 53.

Huyu ni Dkt. Robert A. Peterson katika mafundisho yake kuhusu Mafundisho ya Kanisa na Mambo ya Mwisho. Huu ni kipindi cha 5, Watu wa Mungu katika Agano la Kale, Mungu Wao, Upatanisho.